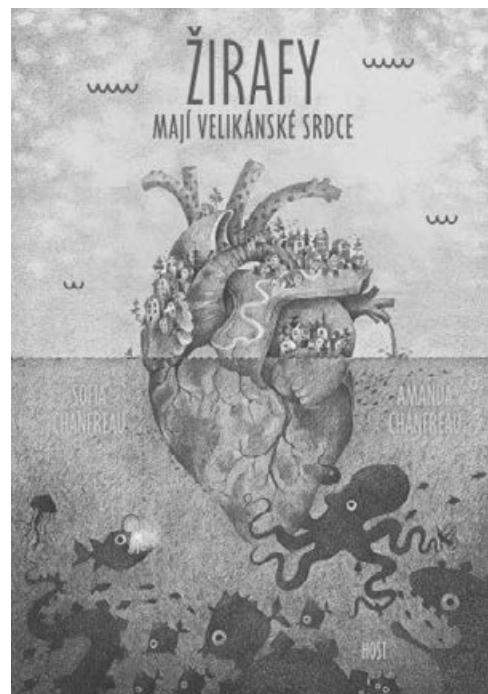

ZAZPÍVEJ, VEGO, ABYCHOM I MY ROZUMĚLI

Sofia Chanfreau: Žirafy mají velikánské srdce

Překlad ze švédštiny: Marie Voslářová
Host, Brno, 2024, 200 stran

Petra Schwarzová Žallmannová

Jsou knihy tak plné emocí, že si musíte po jejich přečtení dát několikadenní čtenářský půst. Vcucnou vás a vycučají, vyždímají jako mokré ručníky po sauně a pak vás zahodí do všedního dne, abyste se s tím popasovali sami. Poslední stránka, a všechny ty chutě a barvy, přemety a kotrmelce jsou najednou pryč – a vy zíráte do šedivé oblohy za oknem a slzí vám oči. Vega by řekla, že vám „prší přes obočí“.

Žirafy mají velikánské srdce finské, švédsky píšící autorky Sofie Chanfreau (1986),

ve vynikajícím překladu Marie Voslářové, je právě taková kniha. Už na omak oznamuje, že je výjimečná. Obálka je papírově teploučká, žádná studená lesklá klouzačka. Ač je kniha trochu většího formátu a papír pevný, není těžká do ruky, což menší čtenář jistě ocení. Text doprovázejí ilustrace autorčiny sestry Amandy Chanfreau, výtvarnice a tatérky. Jejich černobílá realistická linka a cit pro nadpřirozený detail přitáhne na první prolistování i nesmělé starší čtenáře, kteří by se jinak mohli velkorysého formátu zaleknout. Ilustrace na obálce je kouzelná a napovídá, že nás čekají pohádkové okamžiky nad hladinou, ale také propady do černočerných hlubin.

Použít-li se do knihy s odhodláním číst aktivně, předvídat, dešifrovat metafory a celkově držet opratě příběhu pevně v rukou, budete překvapeni, jak si s vámi bude tento text zahrávat. Chvilí budete mít pocit, že všemu rozumíte. Se shovívavým úsměvem vnímáte všechna ta roztodivná zvířata, co má malá Vega kolem sebe, jako roztomilý prelud, snový výplod fantazie, možná dokonce jako nějakou kompenzaci absence přátel či chronického stresu způsobeného neznámým osudem matky... Máte dojem, že protagonistce vidíte až do žaludku. Chápavě přikyvujete a tiše souhlasíte s tátou, který stojí pevně nohama na zemi a kreslí kolem jídelního stolu křídou kruh, aby dal dcerčině fantazii hranice a vrátil do jejich společného života ratio.

Ale netrvá to dlouho a vaši dospěláckou analýzu vynese oknem ven prudký porыв a odvane ji daleko za obzor. Najednou si uvědomíte, že se vznášíte u stropu a pozorujete hemžení pidihrbek, morčepýrů a šklebo-rožců, příběh si s vámi pohazuje jako s pouťovým balonkem, omotává vás do dlouhých duhových cárů cukrové vaty smíchu, unáší vás housenkovou dráhou až k dědovi Hektorovi a jeho parafernálii, v dešti se nafukujícím domu a chodítku, které každých sto kroků upeče jeden muffin. Nevíte, čeho se přidržet, a nemůžete se rozhodnout, zda je ten příběh podivný, nebo podivuhodný.

Smějete se s chlupatými pobzukujícími žmotálky, kamarádu Nelsonovi, milovníkovi přírodovědných pikantiér, nakukujete přes rameno do sešitu s nápisem „Nelsonova mystéria apod.“ a Vežin táta vám najednou připadá jako zaprděný suchar, který svou dceru nechápe a pochopit nechce. Ani on, ani ta jeho nová. Ledová královna Viola. Šíří kolem sebe jinovatku a Vega se před ní chodí ohřát do ledničky... Až pak jednou ani lednička nestačí a Vega běží pryč.

Co to, cukrová vata bez varování na jazyku hořkne a vy cítíte, že celé to barevné vrnící, vrčící, pípající a mňoukající panoptikum je zároveň obrazem smutného odcizení, touhy po lásce a nezodpovězených otázek. Kdo je moje máma? Třeba by právě ona mohla pochopit a uchopit celý ten vířící cirkus. Zmítáte se v dospělé snaze uchopit a jasně definovat to, co je vám implicitně jasné, vidíte to tam, čtete to tam, je to přímo před vámi... Ale přesto, když se vás někdo zeptá: „O čem ta knížka je?“, jen těžko hledáte slova, trochu zablábolíte a zanecháte zmateného tazatele s větou: „Je to skvělé... ale těžko se to...“

A tak se řítíte ze stránky na stránku, nohy cválají po zřetelné, udupané pěšině, ale hlava si zároveň musí prorážet cestu imaginárními světy plnými neobvyklých výjevů, které vám nedovolují pořádně si hlídat, kam šlapete. Osekat a oholit příběh na kostru skrytého významu nelze. Nejde tu o souběh fantastických kulís a reálného příběhu – jde o soustavné pronikání fantaskního do skutečného, i ta oholená kostra reality má na předloktí „metařské znaménko“ (ano, opravdu *metařské*) ve tvaru žirafy, která na vás laškovně pomrkává. Příběh je amorfní bytostí, která tepe a dýchá, je chvíli jedním velkým srdcem, jindy třínohou žirafou, po chvíli samotnou Vegou.

Z dětského pohádkového příběhu o hledání kamarádů se stává napínavé detektivní pátrání po rodině. S každou novou kapitolou nakukujeme za další roh, točíme se v kruhu, saháme po každé potenciální mámě, jako při

hře na slepou bábu. Tajíme dech a v běhu se rozhlížíme – bude to uspávačka provazů, nebo bývalá artistka Cindy, co si po pádu z hrazdy může v manéži maximálně tak nasařit červený nos? A pak tu najednou stojí. Museli jsme se k ní prodrat zástupem chlupáčů a tlustokožců. Zatím jí nevidíme do tváře... ale má stejné černé kudrny a snědé paže jako Vega. A zpívá.

Až v epilogu se sled myšlenek zpomalí, jako bychom se plovoucím sůšmobilem konečně dostali z rozbouřeného moře do klidného zálivu. Najednou si všechno sedne a zapadne do sebe s konejšivou přesností. Pokoj ve Vežině srdci vnáší rovnováhu do celého příběhu. Janna už není jen kamarádkou z papírových dopisů, máma už není jen vybledlou fotografií nad ledničkou, děda Hektor se hlasitě směje klopýtajícímu tlapounovi.

A není sám, kdo se směje, smějí se všichni. Všichni najednou vidí tu nekonečnou rozmanitost. Prozřeli, protože slyší kouzelnou píseň porozumění a pochopení. Máminu píseň, kterou Vega kdysi poznala díky nejistému, zraněnému tátově šepotu na dobrou noc. Je to píseň, která dovoluje všem spatřit krásu odlišnosti. Píseň, která ukazuje nečekané a odtajňuje netušené. Píseň lásky, s níž umí kouzlit jen Vega a její máma jménem Fénix. Máma, která se vrátila do Vežina života, máma, která nikdy nechtěla odejít.

Píseň, která dovolí tátovu obrovskému srdci pravidelně bít, která roztopí Violin led, píseň, kterou k sobě Vega s mámou Fénix pevně přivinou mámu Katju, sestru Jannu, Nelsona s diktafonem plným různých smíchu, maxi fenku Floru, jež starostlivě dohlíží na to, aby měli všichni dost velké svácinu, a taky dědu Hektora, který Veze i Fénix vždycky jako jediný opravdu rozuměl, jen to nikdy nedokázal vyzpívat tak nahlas, aby rozuměli i ostatní. V tom objetí nacházejí všichni místo, kam patří. ■